



„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Materiał opracowany przez Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk

Drugie domy jako możliwość podniesienia dochodów i zatrudnienia na wsi – fińskie doświadczenia i dobre praktyki

Katalog dobrych praktyk

Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk

Warszawa, październik 2018 r.

Broszura została przygotowana przez pracowników Instytutu Rozwoju Wsi Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk w składzie:

Adam Czarnecki (kierownik projektu)

Małgorzata Gelo-Kluczyńska

Sławomir Kalinowski

Dominika Zwęglińska-Gałecka

Łukasz Komorowski

Autorzy zdjęć: Tadeusz Markowski, Adam Czarnecki, AD-Rantahuolto Oy, Aten Marja Oy, Hannu Pynnönen T:mi, Hiismäen tila, Kangasniemen Siirtolapuutarha, Korjausrakentaminen Vanhoo Ossoo, Kuitulan SKS-Rakennus Oy, Kuortin Rautakauppa Ky, Miekankosken Kahvila, Mirrin ja Mintun Kukkakauppa Auroora, MottiHotti T:mi, Mökki - ja kotitalouspalvelut Jalkanen, Mökkitalkkari Veikko Pyykkönen, Rakennustarvike Pirtakka, Saimaan Viihdepalvelut, SiOla Palvelut, Sulkavan Vene Oy, Suomen Eurouni, Suomen Laatulaituri, Sydänmaan Luomutila, Tiisanmäen lammastila, TJ Rakentajat, Toivolan mökki-ja luontopalvelut ky i Vilimix T:mi.

Spis treści

Wprowadzenie	5
2. Dobre praktyki w zakresie dostarczania płodów rolnych przez lokalnych rolników właścicielom drugich domów	8
a) Aten Marja Oy	8
b) Hiismäen tila	9
c) Sydänmaan Luomutila	10
d) Tiisanmäen lammastila	11
3. Świadczenie usług właścicielom drugich domów	13
3.1. Dobre praktyki w zakresie dostarczania usług budowlanych i remontowych właścicielom drugich domów	13
a) Kuitulan SKS-Rakennus Oy	13
b) Suomen Laatulaituri	14
c) T:mi Hannu Pynnönen	15
d) T:mi Vilimix	16
e) TJ Rakentajat	17
f) Rakennustarvike Pirtakka	18
g) Suomen Eurouni	20
h) Kuortin Rautakauppa Ky	21
i) Sähköpalvelu Salama Siili	22
j) SaimaZar Oy	23
k) Korjausrakentaminen Vanhoo Ossoo	25
l) Toivolan mökki- ja luontopalvelut ky	26
3.2. Dobre praktyki w zakresie dostarczania usług porządkowych i bezpieczeństwa właścicielom drugich domów	28
a) Kangasniemen Siirtolapuutarha	28
b) MottiHotti T:mi	29
c) Mökki - ja kotitalouspalvelut Jalkanen	30
d) Miekankosken Kahvila	31
e) Mökkitalkkari Veikko Pyykkönen	33
f) Loma-Autio	34
g) Mirrin ja Mintun Kukkakauppa Auroora	35
h) AD-Rantahuolto Oy	36
i) M&M Siivous- ja Työapu Oy	37

j) SiOla Palvelut.....	38
k) Saimaan Viihdepalvelut.....	40
l) Sulkavan Vene Oy.....	41
4. Przykłady wsparcia inicjatyw przedsiębiorczych przez władze lokalne i organizacje pozarządowe.....	44
5. Podsumowanie i wnioski.....	48
6. Partnerzy operacji KSOW.....	51

Wprowadzenie

Wzrost poziomu zamożności, powiększające się sukcesywnie zasoby czasu wolnego i coraz bardziej elastyczne style życia stymulują w istotny sposób poszukiwania, głównie przez mieszkańców miast, nowych form rekreacji i wypoczynku, które kompensowałyby niedogodności życia w mieście (stres, pośpiech, zanieczyszczenie środowiska, przestępczość etc.). Choć drugie domy, często słusznie utożsamiane z domami letniskowymi/wakacyjnymi nie są zjawiskiem nowym, ich popularność w polskim społeczeństwie stopniowo wzrasta.

Ostatnie badania wskazują na zmieniające się wzorce przestrzenne lokalizacji drugich domów nie tylko w Polsce, ale i w całej Europie. Drugie domy pojawiają się już nie tylko w strefach podmiejskich dużych ośrodków miejskich i miejscowości turystycznych (nadmorskich, w rejonie pojezierzy i gór), ale i na obszarach do tej pory uważanych za mniej atrakcyjne lub wręcz nieatrakcyjne – tradycyjnie wiejskich, z zanikającą lub wciąż istotną funkcją rolniczą. Zmiana ta wynika m.in. z wyraźnej poprawy dostępności transportowej nawet odległych, peryferyjnych wsi oraz pewnej zmiany generacyjnej polegającej na dziedziczeniu i przekształcaniu gospodarstw rolnych w drugie domy przez potomków ich właścicieli.

Z drugiej strony, rzeczywistość pokazuje, że to właśnie takie obszary, położone z dala od miast, peryferyjne, z tradycyjną wiejską monofunkcyjną gospodarką opierającą się na rolnictwie najczęściej zaliczane są do problemowych ze względu na kumulację różnorodnych negatywnych zjawisk i procesów związanych z wyludnianiem, starzeniem się, wypłukiwaniem kapitału intelektualnego, niewielkimi zasobami finansowymi, słabą atrakcyjnością dla inwestorów zewnętrznych i nowych mieszkańców. Od początku lat 90. XX wieku zwracały one uwagę badaczy, działaczy społecznych i polityków w kontekście poszukiwania dla nich nowych dróg i możliwości rozwoju, często podkreślając wagę różnicowania się wiejskiej gospodarki jako czynnika wzmacniającego ekonomię i działającego prewencyjnie przed dalszą depopulacją wsi i innymi negatywnymi tendencjami.

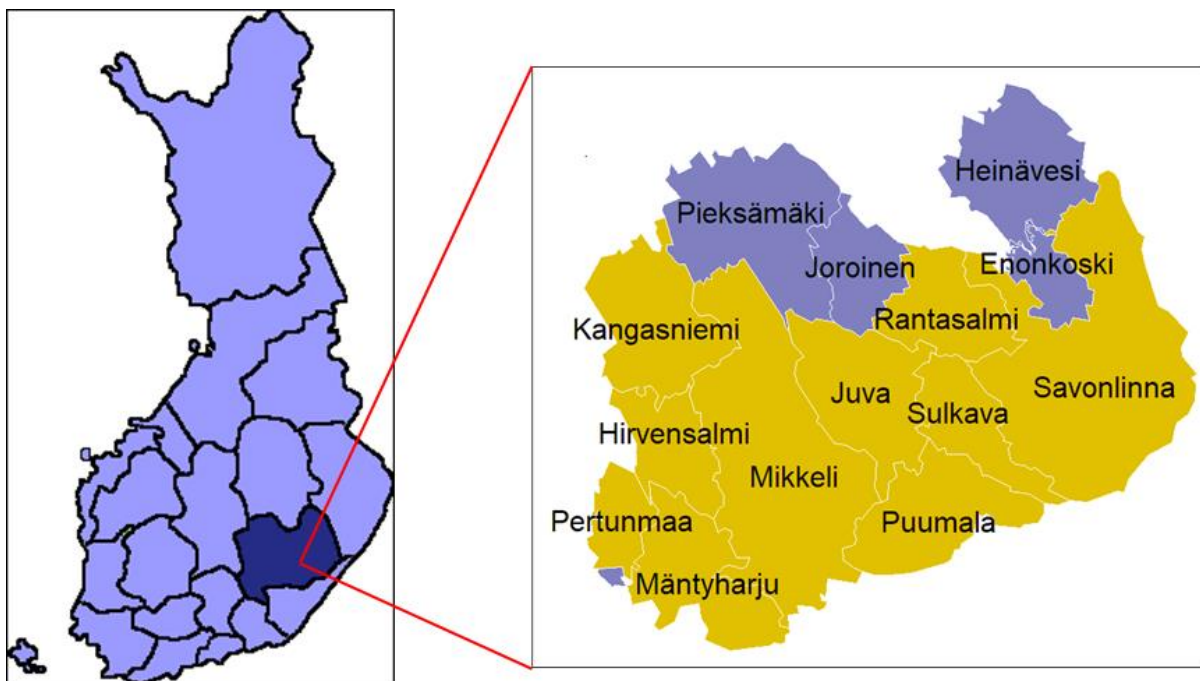
W Finlandii zjawisko drugich domów jest niezwykle rozpowszechnione w społeczeństwie, a do tego jest częścią kulturowego dziedzictwa historycznego. Duża liczba drugich domów (ponad 507 tys. w 2017 r.) wraz z dużą liczbą korzystających (co czwarte gospodarstwo domowe posiada drugi dom, a co drugie ma regularny dostęp do niego poprzez użytkowanie drugiego domu należącego do krewnych, przyjaciół i znajomych) skutkuje wymiernymi korzyściami ekonomicznymi, daje bowiem w sumie pokaźne wpływy nie tylko do budżetów gmin, ale i firm wiejskich, gospodarstw rolnych

i domowych. W 2008 roku, konsumpcję w drugich domach oszacowano na 4,5 miliarda €, w tym rocznie na jedno gospodarstw domowe – 2 tys. € i dziennie – 26 €. W tym samym roku, lokalnie poniesiono wydatki ok. 891 milionów € na dobra codziennego użytku, a 280 milionów € na materiały budowlane i usługi remontowo-budowlane, z których część realizowana była przez lokalne, wiejskie firmy.

Drugie domy są tam stałym elementem krajobrazu wiejskiego, a w niektórych gminach ich przewaga liczebna nad domami miejscowej ludności jest nawet wyższa niż 100%. W konsekwencji zjawisko to jest bardzo dobrze rozpoznane pod kątem naukowym, ale jednocześnie Finlandia dysponuje całą gamą sprawdzonych rozwiązań, dobrych praktyk i odnoszących sukces inicjatyw z zakresu przedsiębiorczości, które wykorzystują potencjał ekonomiczny tkwiący w drugich domach. W Finlandii stosuje się jedne z najlepszych metod dot. wiązania popytu (ze strony właścicieli drugich domów na różnorodne lokalne dobra i usługi) ze stroną podażową, a więc miejscowymi rolnikami, handlowcami i usługodawcami. W tym kontekście, jest to kluczowa przesłanka i uzasadnienie wyboru takiej formy realizacji operacji.

Inną przesłanką wskazywania rozwiązań fińskich jako wzorca, poza powszechnością zjawiska i dużym znaczeniem gospodarczym zjawiska drugich domów, jest bogactwo i różnorodność praktyk, rozwiązań organizacyjnych i przykładów przedsięwzięć biznesowych, (a co za tym idzie wiedzy w tym zakresie), stanowiących wartościowe i zasobne źródło informacji mogących mieć w dalszej perspektywie praktyczne zastosowanie na miejscu/po powrocie przez uczestników wizyty – tak naukowców (opisujących i upowszechniających tę wiedzę), jak i władze lokalne, środowisk trzeciego sektora (wprowadzający innowacyjne narzędzia organizacyjne i wspierających potencjalnych przedsiębiorców zgromadzonymi dobrymi praktykami) i ideami, które przyniosły sukces w Finlandii. Co więcej, fińska specyfika, tu rozumiana głównie w wymiarze przestrzennym – rozproszenia, peryferyjności ma szczególną wartość we wdrażaniu pewnych rozwiązań w gminach peryferyjnych w Polsce o podobnej charakterystyce przestrzenno-ludnościowej i podobnych barierach rozwojowych.

Prezentowana broszura jest katalogiem różnych działalności gospodarczych podejmowanych przez mieszkańców fińskiej wsi regionu Południowa Sawonia (rys. 1), których celem jest zaspokojenie potrzeb mieszkańców drugich domów (sezonowych) na rozmaite dobra i usługi w wymiarze lokalnym.



Rys. 1 Położenie Południowej Sawonii na tle kraju wraz z położeniem gmin, w których zebrano dobre praktyki w regionie (zaznaczone na pomarańczowo)

Publikacja ta jest jednocześnie drugim etapem realizacji projektu pt. „Drugie domy jako możliwość podniesienia dochodów i zatrudnienia na wsi” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Przedstawione w niej przykłady inicjatyw biznesowych zgromadzone zostały przez uczestników na pierwszym etapie projektu tj. w czasie wizyty studyjnej we wspomnianym wyżej regionie w dniach 2-8 września 2018 roku¹.

Adam Czarnecki, Małgorzata Gelo-Kluczyńska, Sławomir Kalinowski, Dominika Zwęglińska-Gatecka i Łukasz Komorowski

¹ Autorzy składają podziękowania Tuuli Pihkala reprezentującej Mikkeli Miksei Oy i Manu Rantanenowi reprezentującemu Ruralia Institute, University of Helsinki (Mikkeli Unit) za pomoc w gromadzeniu danych koniecznych do opracowania niniejszej broszury.

2. Dobre praktyki w zakresie dostarczania płodów rolnych przez lokalnych rolników właścicielom drugich domów

a) Aten Marja Oy

Sektor: Produkcja, przetwórstwo i handel

Profil działalności: Przetwórstwo rolno-spożywcze

(owoców leśnych), produkcja i sprzedaż soków, dżemów i innych przetworów owocowych

Rok powstania: 1997

Zatrudnienie: 4 osoby

Lokalizacja: Liito-oravantie 2,
52510 Hietanen

Gmina: Hirvensalmi

Menadżer: Atte Valkiainen

Dane kontaktowe: +358 503 725 206,
myynti@marja-aitta.fi, www.marja-aitta.fi



Opis: Przedsiębiorstwo Aten Marja Oy założone zostało w 1997 roku – pierwotnie jako gospodarstwo rolne produkujące i sprzedające truskawki. Z czasem, ze względu na słabnącą opłacalność produkcji truskawek na niewielkiej powierzchni, firma rozwinęła się i zmieniła profil na przetwórstwo rolno-spożywcze, tj. produkcję soków, dżemów i innych przetworów z truskawek i różnych owoców leśnych dla klientów indywidualnych i biznesowych.



Początkowo, firma nie przynosiła zysków co wynikało z ograniczonej wielkości sprzedaży, wysokich nakładów pracy i wysokich kosztów. Wówczas podjęto decyzję o uruchomieniu sprzedaży bezpośredniej na większą niż dotychczas skalę do krajowych sieci handlowych (sieć K, sieć S, Lidl), co pozwoliło prowadzić bardziej racjonalne zarządzanie biznesem, m.in. poprzez wyraźną redukcję znaczenia pośredników z łańcucha dostaw. Dziś produkty Aten-Marja Oy obecne są we wszystkich większych miastach Finlandii.

W marcu 2012 roku firma przeniosła swoją działalność z gminy Puumala (gdzie została założona) do swojej nowej siedziby w gminie Hirvensalmi, głównie ze względu na dogodniejsze położenie obok drogi krajowej nr 5 łączącej Helsinki i ich obszar metropolitalny z Fińskim Pojezierzem.

W nowej siedzibie firmy w 2012 roku otwarto sklep, w którym klienci indywidualni (w tym właściciele drugich domów) mogą zaopatrywać się w produkowane z lokalnie pozyskiwanych owoców leśnych (jagoda, borówka, żurawina, jeżyna, rokitnik) i innych (truskawka, malina właściwa, malina polarna), naturalne soki, syropy, dżemy, marmolady, galaretki, mrożone owoce leśne, a także inne produkty żywnościowe i rzemieślnicze produkowane przez lokalnych wytwórców. Na miejscu znajduje się też niewielka kawiarnia.

b) Hiismäen tila

Sektor: Rolnictwo, handel i usługi

Profil działalności: Hodowla bydła, koni, kucyków szetlandzkich i owiec, sprzedaż mięsa i wełny, przejażdżki na kucykach

Rok powstania:

Zatrudnienie: 5 osób

Lokalizacja: Sulkavantie 1991, 51980 Lauteala

Gmina: Juva

Właściciel: Kari Hänninen

Dane kontaktowe: +358 400 624 046,
kari@wiksu.fi, <http://hiismaki.nettisivu.org>

Opis: Gospodarstwo rolne „Hiismäen tila” prowadzi hodowlę bydła rzeźnego, a także hodowlę koni (w tym kucyków szetlandzkich) i owiec. Gospodarstwo zlokalizowane jest w centralnej części Fińskiego Pojezierza, w atrakcyjnej turystycznie pod względem położenia, wsi Kaski, której krajobraz zaliczany jest do narodowego dziedzictwa kulturowego Finlandii.



Gospodarstwo sprzedaje mięso wołowe i cielęce z produkcji ekologicznej zarówno klientom biznesowym, jak i indywidualnym (w tym właścicielom drugich domów) głównie w okresie wiosennym i jesiennym.



Właściele gospodarstwa zapewniają odwiedzającym oprowadzanie po gospodarstwie dla tych, którzy chcą dowiedzieć się więcej o życiu i pracy rolnika, zwierzętach gospodarskich. Jest to szczególnie atrakcyjne dla osób na co dzień mieszkających w mieście. Ponadto, w gospodarstwie istnieje możliwość skorzystania z usług rekreacyjnej jazdy konnej, a także przejażdżki na kucykach szetlandzkich. Farma organizuje też różnego rodzaju imprezy lokalne, np. letnie przyjęcia, festyny, na których sprzedaje swoje produkty. Do współorganizacji zaprasza lokalnych artystów i miejscowe zespoły muzyczne.

Atrakcją dla odwiedzających stanowią także cenne historycznie budynki gospodarstwa. Niemal wszystkie z nich zostały wybudowane w 1907 roku. Pierwotnie były to m.in. lokalna placówka pocztowa, gospoda. Obecnie w jednej ze starych stodół zorganizowano mini-muzeum poświęcone historii gospodarstwa. W kolekcji muzeum znajdują się liczne pamiątki z dawnych czasów traktujące m.in. o maszynach, urządzeniach i narzędziach używanych niegdyś w pracy rolnika.

c) Sydänmaan Luomutila

Sektor: Rolnictwo, produkcja i handel

Profil działalności: Ekologiczna hodowla bydła rzeźnego, produkcja i sprzedaż mięsa

Rok powstania: 2014

Zatrudnienie: 6 osób

Lokalizacja: Sydänmaantie 251,
58770 Pihlajalahti

Gmina:

Właściciel: Petri Temonen

Dane kontaktowe: +358 440 179 283,
myynti@sydanmaanluomutila.fi,
www.sydanmaanluomutila.fi



Opis: Gospodarstwo rolne prowadzi ekologiczną hodowlę bydła rzeźnego, produkując i sprzedając mięso klientom indywidualnym i biznesowym. Działalność została wznowiona w 2014 roku po około 20-letniej przerwie, a hodowla ekologiczna została wprowadzona w pełni w 2015 roku.



Ze względu na profil działalności w gospodarstwie nie są stosowane sztuczne nawozy ani środki ochrony roślin. Stado pochodzi ze Wschodniej Finlandii i jest to tradycyjne fińska rasa „Itäsuomenkarja”, która niemal zupełnie zanikła w latach 80-tych ubiegłego wieku. Dzięki działaniom ochronnym udało się utrzymać tę rasę i powiększyć jej populację do ponad 1000 sztuk.

Wszystkie zwierzęta urodzone na farmie spędzają co najmniej połowę roku ze swoimi matkami w obrębie gospodarstwa. Zimą przebywają na wewnętrznym wybiegu, choć mają również dostęp do wybiegu zewnętrznego. Cielęta przebywają w ogrzewanych oborach.

Produkty mięsne są sprzedawane bezpośrednio z gospodarstwa, ale również dostarczane są do sklepów spożywczych w regionie – krajowych sieci placówek handlowych (sieci K i sieci S). Zakupy mogą być również nabywane online, po zarejestrowaniu klienta w systemie „Ecommerce Shopping”. Po dokonaniu płatności klient jest informowany o miejscu i czasie odbioru towaru.

d) Tiisanmäen lammastila

Sektor: Rolnictwo, produkcja i handel

Profil działalności: Ekologiczna hodowla owiec, produkcja i sprzedaż mięsa

Rok powstania: 2013

Zatrudnienie: 2 osoby

Lokalizacja: Juvolantie 1504, 57310 Savonlinna



Gmina: Savonlinna

Właściciel: Jussi i Hanna Niskanen

Dane kontaktowe: +358 405 494 547,

hanna@tiisanmaenlammastila.fi,

<https://tiisanmaenlammastila.fi>

Opis: Rodzinne gospodarstwo rolne „Tiisanmäen lammastila” prowadzi ekologiczną hodowlę owiec, a także produkcję i sprzedaż mięsa i wełny. Hodowla ekologiczna oznacza, że zwierzęta żyją w spokojnym otoczeniu, wśród innych zwierząt tego samego gatunku, mając dostęp do „czystej” paszy.



Owce wypasane są na naturalnych pastwiskach (które nie są uprawiane lub nawożone i położone są w niewielkiej odległości od gospodarstwa) od wiosny do późnej jesieni – niemal połowę roku. Wypas odbywa się również w innych naturalnych użytkach – lasach mieszanych i polanach obrosniętych paprocią. Ponadto, owce wypasane są także na „nieskażonych terenach Parków Narodowych Linnansaari i Kolovesi, w których utrzymują w ten sposób bioróżnorodność gatunków traw. Zabiegi te nie mogłyby być zastąpione pracą człowieka w tak trudnym terenie.

Gospodarstwo ma bardzo długą historię, bo według ksiąg kościelnych należy do przodków obecnego właściciela już od początków XIX wieku. Idea rozpoczęcia aktualnej działalności zrodziła się w 2013 roku i od tego momentu aż do dziś stado powiększyło się do 80 sztuk dorosłych osobników i 65 jagniąt (przeważnie fińskich ras). W 2017 roku gospodarstwo przeszło całkowicie na produkcję organiczną.



Ekologiczne produkty mięsne są dostępne w ramach sprzedaży bezpośredniej w przydomowym sklepie. Mięso pochodzi z owiec starszych niż 1 rok, a także jagniąt – młodszych niż 1 rok. Produkty mrożone są dostępne przez cały rok. Sprzedawany jest też sandacz z miejscowego jeziora według receptury gospodarza. Oferta obejmuje wyłącznie sprzedaż wysokiej jakości mięsa. Jako jedna z pierwszych farm otrzymała

oznaczenie geograficzne „D.O. Saimaa”, które przyznawane jest w odniesieniu do jakości lokalnego środowiska naturalnego, pryncypiów zrównoważonego rozwoju i społecznej odpowiedzialności biznesu.

3. Świadczenie usług właścicielom drugich domów

3.1. Dobre praktyki w zakresie dostarczania usług budowlanych i remontowych właścicielom drugich domów

a) Kuitulan SKS-Rakennus Oy

Sektor: Budownictwo, usługi i handel

Profil działalności: Usługi remontowo-budowlane, utrzymanie i konserwacja domów letnich, sprzedaż materiałów budowlanych

Rok powstania: 2005

Zatrudnienie: 4 osoby

Lokalizacja: Kotirannantie 46, 52620 Kuitula

Gmina:

Właściciel: Santtu Koistinen

Dane kontaktowe: +358 503 670 327,
posti@sksrakennus.fi, www.sksrakennus.fi



Opis: Firma „Kuitulan SKS-Rakennus Oy” świadczy usługi remontowo-budowlane, utrzymania i konserwacji drugich domów oraz sprzedaży materiałów budowlanych np. bali, artykułów żelaznych, a także realizuje dostarczanie i montaż podłóg drewnianych i kominków.



Kuitulan SKS-Rakennus Oy to firma z trzynastoletnim doświadczeniem. Oferuje kompleksowe usługi budowlane i naprawcze. Zakres prowadzonych prac obejmuje zarówno małe naprawy i instalacje sprzętu gospodarczego, jak i duże inwestycje związane z budową domków letniskowych, domków jednorodzinnych oraz budynków mieszkalnych z bali. Firma dostarcza również drewno, parkiet oraz materiały eksploatacyjne, a także kominki. Jej działania skierowane są na optymalizację kosztów użytkowania domów.

Firma Kuitulan SKS-Rakennus Oy ma wszechstronny charakter. Jej działania koncentrują się między innymi wokół nowych konstrukcji budowlanych, w tym willi, domków, saun plażowych, magazynów i garażów, tarasów, zadaszenia, pomostów i hangarów, kominków, schodów oraz fundamentów i odlewów betonowych. Oprócz budowy nowych domów i domków letniskowych, firma prowadzi przebudowy oraz remonty mieszkań, w tym łazienek i saun. Instaluje okna i drzwi, a także odnawia podłogi. W ramach działań firm prowadzone są prace stolarskie, murarskie, glazurnicze i malarskie.

Prace firmy wykonywane są za pomocą wysokiej jakości narzędzi, a także laserowych przyrządów do prowadzenia pomiarów.

b) Suomen Laatulaituri

Sektor: Budownictwo, handel i usługi

Profil działalności:

Projektowanie, budowa i montaż przystani, pomostów, tarasów i elementów małej architektury z drewna

Rok powstania: 2011

Zatrudnienie: 4 osoby

Lokalizacja: Huruksentie 6, 52510 Hirvensalmi

Gmina: Hirvensalmi

Właściciel: Juha Hytönen

Dane kontaktowe: +358 45 6747 785,
myynti@laatulaituri.fi, www.laatulaituri.fi



Opis: Firma „Suomen Laatulaituri” świadczy kompleksowe usługi budowy, dostawy i montażu pomostów, przystani (zaprojektowanych w ten sposób, aby mogły pozostać w wodzie w okresie zimowym), tarasów oraz elementów małej architektury drewnianej w domu letnim.

Oferta obejmuje cały proces począwszy od identyfikacji potrzeb klienta (z wizytą na miejscu planowanej inwestycji) i technicznych warunków budowy pomostu lub przystani uwzględniając długość i ukształtowanie brzegu, a także materiał z jakiego jest zbudowany. Firma dysponuje kilkoma podstawowymi modelami platform, które są nadbudowywane i przekształcane zgodnie z życzeniem klienta.



Integralną częścią oferty są wszystkie konieczne prace instalacyjne pozwalające na bardziej efektywne wykorzystanie przystani dla celów rekreacyjno-wypoczynkowych. Obejmują one roboty podwodne (doświadczeni nurkowie), a także pogłębianie i bagrowanie dna wraz z umocnieniem brzegu przed osuwaniem się ziemi lub nawarstwianiem się osadów

Ofertę firmy poszerzono o nowe produkty - drewniane tarasy do domów stałych i sezonowych (domów letnich). Są one dostępne w kilku rozmiarach i wykonane z wysokiej jakości materiałów. Charakteryzuje je funkcjonalność i atrakcyjny design.

c) T:mi Hannu Pynnönen

Sektor: Budownictwo i usługi

Profil działalności: Budownictwo konstrukcji drewnianych, usługi stolarskie

Rok powstania: 1998

Zatrudnienie: 1 osoba

Lokalizacja: Vaimosniementie 720, 51200 Kangasniemi

Gmina: Kangasniemi

Właściciel: Hannu Pynnönen

Dane kontaktowe: +358 400 318 350, info@hannupynnönen.net,

www.hannupynnönen.net

Opis: Firma wykonuje prace budowlane w zakresie konstrukcji drewnianych (altany, sauny wolnostojące, szopy, tarasy), a także realizuje usługi stolarskie (meble kuchenne, ogrodowe i wyposażenie saun).



Oferta obejmuje usługi budowlane i stolarskie wraz ze sprzedażą gotowych mebli i konstrukcji drewnianych, np. podłóg, tarasów, schodów, sufitów, bram, pomostów, przystani, saun wolnostojących, mebli kuchennych, ogrodowych i wyposażenia saun. W swojej stałej

ofercie ma wiele różnych modeli mebli kuchennych i ogrodowych. Jednak w zależności od potrzeb i oczekiwań klienta wykonuje także produkty na indywidualne zamówienie. Oferowane usługi są kompleksowe – obejmują dostawę i montaż według życzenia klienta. Dodatkowo, firma wykonuje naprawy i konserwacje mebli drewnianych, a także renowacje antyków.

d) T:mi Vilimix

Sektor: Usługi i budownictwo

Profil działalności: Usługi malarskie, piaskowania, czyszczenia ścian i dachów

Rok powstania: 2001

Zatrudnienie: 3 osoby

Lokalizacja: Hulikantie 8, 51200 Kangasniemi

Gmina: Kangasniemi

Właściciel: Ari Viljakainen

Dane kontaktowe: +358 405 784 483, vilimixari@gmail.com, www.vilimix.fi

Opis: Przedsiębiorstwo świadczy usługi malowania, piaskowania i czyszczenia podciśnieniowego wodorowęglanem sodu ścian, dachów domów całorocznych i sezonowych, namiotów, budynków gospodarczych i ogrodowych. Montuje, czyści i konserwuje płytki ceramiczne, a także naturalne pokrycia roślinne (Bio comp) powierzchni dachowych.



Firma T:mi Vilimix prowadzi zdywersyfikowana działalność usługową. Jej głównym zajęciem jest malowanie domów jednorodzinnych, domów letniskowych oraz budynków gospodarczych i budowli ogrodowych. W ramach swojej działalności prowadzi również działania konserwacyjne, w tym przede wszystkim oczyszczanie z osadów, bakterii, porostów i zagrzybień różnych powierzchni, np. fasad budynków, ścian, sufitów, podłóg, tarasów i dachów. Prowadzone działania czyszczące wykonywane są metodą piaskowania. Do oczyszczania różnych powierzchni używa również wodorowęglanu sody.

Oferta obejmuje także przeprowadzanie konserwacji i nakładania warstw ochronnych na powierzchnie betonowe, ceramiczne, kamienne i drewniane (w tym natłuszczanie). Firma zajmuje się również malowaniem i myciem dachów oraz nakładaniem naturalnej, roślinnej powłoki ochronnej Bio Comp na powierzchniach dachowych. Dodatkową działalnością firmy jest układanie płyt mozaikowych na sufity, a także wypożyczanie dźwigu i podnośnika.

e) TJ Rakentajat

Sektor: Budownictwo i usługi

Profil działalności: Usługi remontowe i budowlane

Rok powstania: 1999

Zatrudnienie: 1 osoba

Lokalizacja: Tervasentaipale 15 as. 2, 51720 Rahula

Gmina: Mikkeli

Właściciel: Tero Jarva

Dane kontaktowe: +358 407 676 888,
info@tjrakentajat.fi, www.tjrakentajat.fi



Opis: Firma TJ Rakentajat istnieje od 1999 roku. Zakres realizowanych przez nią usług jest bardzo szeroki. Od wielu lat oferuje przede wszystkim usługi budowlane i konstrukcyjne. Realizuje prace budowlane całościowo tzn. „od fundamentów aż po dach”. Zajmuje się także wszelkimi pracami wykończeniowymi między innymi takimi jak montaż instalacji gazowej, hydraulicznej i elektrycznej, montaż mebli, instalacja armatury łazienkowej, malowanie ścian. Firma świadczy również prace związane z modernizacją i rozbudową istniejących obiektów budowlanych oraz realizuje remonty.



Obok działalności budowlanej firma oferuje usługi związane z zagospodarowaniem terenu i architekturą ogrodową oraz pielęgnacją przydomowej zieleni. W tym zakresie klienci mogą skorzystać m.in. z usług sadzenia i kompleksowej pielęgnacji zieleni (np. sadzenie rozmaitych roślin, dbanie o nie, sprzątanie ogrodu grabienie liści, usuwanie chwastów), tworzenia systemów nawadniających i oczek wodnych, drenażu, a także brukarstwa i budowy altan ogrodowych.

W czasie całego okresu współpracy z danym klientem firma świadczy doradztwo w zakresie zastosowania określonych materiałów czy metod wykonania, co pozwala na realizację indywidualizowanych potrzeb i oczekiwań.

f) Rakennustarvike Pirtakka

Sektor: Handel i usługi

Profil działalności: Handel materiałami budowlanymi, drobne usługi stolarskie i montażu mebli

Rok powstania: 1975

Zatrudnienie: 3 osoby

Lokalizacja: Pertunmaantie 58, 52700 Mäntyharju

Gmina: Mäntyharju

Właściciel: Jorma Hälikkä

Dane kontaktowe: +358 207 568 700, pirtakka@pirtakka.fi, www.pirtakka.fi



Opis: Firma oferuje sprzedaż materiałów budowlanych, wyrobów szklanych, narzędzi i akcesoriów wyposażenia wnętrz. Realizuje również usługi montażu przede wszystkim mebli kuchennych i łazienkowych.



Przedsiębiorstwo rodzinne Pirtakka Veljekset Hälikkä Ay zostało założone w 1975 roku i przez pierwsze 35 lat funkcjonowania (aż do 2012 roku) koncentrowało się na wytwarzaniu wysokiej jakości mebli drewnianych – było znane z szerokiej oferty modeli mebli i dostosowywania ich do potrzeb klientów. W swoich najlepszych latach firma zatrudniała kilkadziesiąt osób. Pierwszymi produktami były zegary szafkowe i tradycyjne wózki dziecięce. Z czasem asortyment wyrobów różnicował się, tak aby spełniał on zmieniające się potrzeby klientów – głównie właścicieli drugich domów.

Początkowo jedynym budulcem używanym do budowy mebli było drewno sosnowe, a w 2000 roku do oferty włączone zostało drewno brzozone. Wspierając lokalny przemysł drzewny firma wykorzystywała wyłącznie drewno krajowe.

W 1987 roku Pirtakka uhonorowana została tytułem przedsiębiorstwa roku w gminie Mäntyharju, a także tytułem „przedsiębiorstwa regionalnego” w 1996 roku.

Pomimo tego, że firma sprzedawała swoje produkty głównie na rynek krajowy korzystając z sieci prywatnych sklepów meblowych, to realizowała też zlecenia zza granicy, np. z Japonii.

W 2010 roku przedsiębiorstwo rozszerzyło swój profil włączając, obok produkcji mebli, sprzedaż materiałów budowlanych, narzędzi i akcesoriów wyposażenia wnętrz. Natomiast w 2012 roku definitywnie zrezygnowano z produkcji mebli skupiając się wyłącznie na handlu materiałami budowlanymi, narzędziami i akcesoriami wyposażenia wnętrz, a także na drobnych usługach stolarskich.

g) Suomen Euroouuni

Sektor: Produkcja, handel i usługi

Profil działalności: Produkcja, sprzedaż i usługi montażu kominków, pieców, grzejników i instalacji ogrzewania

Rok powstania: 1993

Zatrudnienie: 4 osoby

Lokalizacja: Raita-ahontie 8, 52700 Mäntyharju

Właściciel: Pentti Väisänen

Gmina: Mäntyharju

Dane kontaktowe: +358 015 165 144, seu@suomeneuroouuni.fi, www.suomeneuroouuni.fi, www.eurotulisijat.fi



Opis: Przedsiębiorstwo produkuje, sprzedaje i montuje u klienta kominki, piece, grzejniki, instalacje grzewcze, a także popularne wśród właścicieli drugich domów pomosty. Przeprowadza drobne remonty, naprawy i konserwacje kominków, pieców i instalacji grzewczych. Dodatkowo, wykonuje prace murarskie, montuje i konserwuje instalacje hydrauliczne w domach całorocznych i sezonowych (włączając w to instalacje tarasowe i w saunach).

Fińskie przedsiębiorstwo Suomen Euroouuni to firma rodzinna produkująca i sprzedająca wysokiej jakości kompleksowe rozwiązania grzewcze. Według właścicieli i odbiorców cechuje się wysokim poziomem profesjonalizmu. Celem działania firmy jest przygotowanie dokumentacji oraz niezbędnych wytycznych dla rozwiązań grzewczych, w tym kominków, pieców, grzejników, grilli, a także montażu płytek i kafli niezbędnych przy zabudowie grzewczej używanej we wnętrzu pomieszczeń.

Stanowią jedną z nielicznych firm, które kompleksowo zajmują się zakładaniem kamiennych płyt i kafli stosowanych do pieców, a także produkcją materiałów i półfabrykatów w ramach techniki „zrób to sam”. Zajmują się również dopasowywaniem architektonicznym kominków i pieców do różnego rodzaju wnętrz. Firma ta oprócz budowy nowych kominków prowadzi niestandardową rozbiórkę starych systemów grzewczych, prowadzi również prace murarskie i hydrauliczne.

W ramach swojej działalności prowadzi również doradztwo w zakresie pozyskiwania pozwolenia na budowę od władz lokalnych. Zajmuje się również profesjonalnymi usługami doradczymi w zakresie renowacji dotychczasowych systemów grzewczych, w

szczegółności ogrzewania kominkowego. Do działań firmy należy również montaż saun i tarasów w domach stałych i letniskowych.

h) Kuortin Rautakauppa Ky

Sektor: Handel i usługi

Profil działalności: Handel materiałami budowlanymi i artykułami żelaznymi, wynajem narzędzi i maszyn budowlanych

Rok powstania: 1993

Zatrudnienie: 6 osób

Lokalizacja: Siilitie 2, 19410 Kuortti

Gmina: Pertunmaa

Właściciel: Jani Tyyskä

Dane kontaktowe: +358 015 680 160

kuortinrautakauppa@kuortinrautakauppa.fi,

www.kuortinrautakauppa.fi

**Kuortin
Rautakauppa Ky**

Opis: Przedsiębiorstwo zostało założone w 1993 roku. W jego działalność zaangażowanych jest, poza właścicielem, 4 sprzedawców i kierowca, a w sezonie kilkoro dodatkowych pracowników. Skład budowlany ze względu na dogodne położenie przy skrzyżowaniu głównych dróg i bliskości niezwykle atrakcyjnych obszarów budownictwa letniskowego na Fińskim Pojezierzu jest jednym z najprężniej rozwijających się firm gminy Pertunmaa.

Przedsiębiorstwo zajmuje się detaliczną i hurtową sprzedażą materiałów budowlanych, artykułów żelaznych, drewna, narzędzi i maszyn używanych w budownictwie, a także materiałów dekoracyjnych, ogrodowych i akcesoriów dla firm budowlano-remontowych i mieszkańców (w tym mieszkańców drugich domów). Proponowane usługi obejmują również dostawy zakupionych produktów do klienta.



W ofercie składu budowlanego znajduje się cała gama różnorodnych materiałów budowlanych, narzędzi, akcesoriów domowych i ogrodniczych na co pozwalają szerokie możliwości magazynowe – powierzchnia budynku to ok. 400 m² a otwarta powierzchnia składu to ok. 1400 m². Firma współpracuje z licznymi partnerami i dostawcami.



Ponadto, przedsiębiorstwo świadczy usługi wynajmu narzędzi i maszyn budowlanych (m.in. przyczep, agregatów, kompresorów, kultywatorów, betoniarek, rusztowań) firmom i osobom fizycznym.

Na stronie internetowej przedsiębiorstwa możemy przeczytać, że „firmy budowlane i budowlano-remontowe, a także właściciele drugich domów są dla niej najważniejszymi segmentami klientów”.

i) Sähköpalvelu Salama Siili

Sektor: Usługi

Profil działalności: Usługi elektryczne, projektowanie, montaż i naprawa instalacji elektrycznych

Rok powstania: 2016

Zatrudnienie: 1 osoba

Lokalizacja: Kanttorinkuja 4, 19430 Pertunmaa

Gmina: Pertunmaa

Właściciel: Otso Paakkinen

Dane kontaktowe: +358 503 331 033, otso.paakkinen@hotmail.com,

www.sahkopalvelusalamasiili.fi

Opis: Jest to firma jednoosobowa, która powstała dwa lata temu. Główną działalność stanowią szeroko pojęte usługi elektryczne, począwszy od projektowania, przez montaż do naprawy instalacji elektrycznych. Oferta obejmuje dostawę i montaż paneli słonecznych, systemów świetlnych, anten, naprawę komputerów, telefonów i innych

urządzeń elektrycznych. Dodatkową działalnością jest sprzedaż części zamiennych i akcesoriów, przewodów, elektrycznych systemów ogrzewania itp.



Właściciel firmy jest postrzegany jako lokalny innowator. Skonstruował on skrzynkę elektryczną (swego rodzaju agregat) zasilaną panelem słonecznym, która służyć może właścicielom drugich domów nieposiadających lub posiadających ograniczony dostęp do źródeł energii elektrycznej. Skrzynka znajduje się w ofercie i cieszy się popularnością wśród mieszkańców sezonowych.

j) SaimaZar Oy

Sektor: Budownictwo i usługi

Profil działalności:

Usługi remontowo-budowlane, porządkowe, doradcze i fotograficzne

Rok powstania: 2006

Zatrudnienie: 2 osoby

Lokalizacja: Virrantaus 7, 52200 Puumala

Gmina: Puumala

Właściciel: Matti Vainikka

Dane kontaktowe: +358 443 593 053,
matti.vainikka@saimazar.fi, www.saimazar.com



Opis: Firma świadczy kompleksowe usługi remontowo-budowlane dla fińskich i zagranicznych właścicieli drugich domów we wschodniej części kraju (komunikuje się w językach fińskim, angielskim, hiszpańskim, niemieckim, rosyjskim i szwedzkim).



Oferta obejmuje pomoc w rejestracji nieruchomości, w przygotowaniu i uzyskiwaniu pozwoleń na budowę, umów z dostawcami prądu i wody, umów z firmami budowlanymi, planowanie i koordynowanie prac, raportowanie i nadzór (dokumentacja fotograficzna procesu budowy), dostawy materiałów budowlanych i narzędzi itp., tak aby właściciel drugiego domu (zleceniodawca) mógł poprzez SaimaZar Oy zdalnie (ze stałego miejsca zamieszkania) koordynować budowę lub remont nieruchomości.

Zadania realizowane przez firmę kolejne obejmują wszystkie etapy budowy domu począwszy od prac przygotowawczych, przez prace ziemne, stawianie fundamentów, stawianie szkieletu budynku, montaż elementów prefabrykowanych, ogrzewanie, instalacje wodno-ściekowe, elektryczne i prace przy pokryciu domu.

Koordynacja obejmuje przygotowanie dokumentów związanych z nabyciem działki (w tym rejestrację nieruchomości), pozwolenia, zdobycie pozwoleń, prowadzenie uzgodnień ze specjalistami m.in. architektem, nadzorcami budowy i dostawcami, osobami odpowiedzialnymi za zaopatrzenie w materiały budowlane, planowanie i koordynację prac, raportowanie do klienta, przelewy bankowe.

Usługi porządkowe, utrzymania i opiekowania się drugim domem poza sezonem obejmują m.in. dostarczanie drewna na opał, odśnieżanie, drobne naprawy, renowacje i doglądanie domu, dostawę zakupów, a także odpompowywanie wody z łodzi po opadach/ulewach (dokumentowane fotograficznie i przekazywane właścicielowi).

Właściciel świadczy także usługi fotograficzne, co związane jest z jego hobby.

k) Korjausrakentaminen Vanhoo Ossoo

Sektor: Usługi i handel

Profil działalności: Usługi w zakresie projektowania architektonicznego, napraw i renowacji, sprzedaż materiałów budowlanych

Rok powstania: 1999

Zatrudnienie: 4 osoby

Lokalizacja: Asikkalantie 21, 58900 Rantasalmi

Gmina: Rantasalmi

Właściciel: Maria Luostarinen

Dane kontaktowe: +358 453 429 201, emaria.luostarinen@gmail.com,

<https://rakennus.luostarinen.kotisivukone.com/3>

Opis: Przedsiębiorstwo świadczy usługi projektowania architektonicznego i napraw. Specjalizuje się w renowacjach (również mebli zabytkowych i antyków) i projektowaniu niewielkich konstrukcji. Dodatkowo, pomaga w uzyskaniu pozwoleń na budowę, udziela porad dotyczących budownictwa i renowacji, prowadzi konieczną dokumentację w tym zakresie. Sprzedaje również części zamienne konstrukcji budowlanych.



Firma Korjausrakentaminen Vanhoo Ossoo ma dwudziestoletnie solidne i wszechstronne doświadczenie w pracach renowacyjnych, projektowania architektonicznego oraz przebudowie domów jednorodzinnych. Tworzy biuro projektowe specjalizujące się przede wszystkim w renowacji obiektów sakralnych, ale również budowie lokalnej. Prowadzi działania związane z tworzeniem nowych konstrukcji poprzez modelowanie 3D. Jednocześnie zajmuje się pozyskiwaniem pozwoleń na budowę, doradztwem remontowym, dokumentacją i wyposażeniem historycznym.

Firma prowadzi również szczegółową dokumentację i zbiera informacje dotyczące renowowanych obiektów. Zajmuje się poszukiwaniem materiałów dotyczących historii budynku, stosowanych materiałów oraz technologii budowlanej. Na tej podstawie

stara się dokonywać wiernej kopii budynków, w tym także detali dotyczących wyposażenia oraz materiałów wykończeniowych. Firma wskazuje na szeroką skalę zadań podczas renowacji budynków.

Prowadzone przez nią poradnictwo nie ogranicza się wyłącznie do pisemnych instrukcji na etapie projektowania, ale również związane jest ze współpracą na każdym etapie działań budowlanych, w tym przede wszystkim kontroli postępu i prawidłowości działań. Jednym z elementów działalności firmy jest sprzedaż części zamiennych do dawnych konstrukcji budowlanych.

I) Toivolan mökki-ja luontopalvelut ky

Sektor: Usługi

Profil działalności: Usługi remontowe i utrzymania drugich domów

Rok powstania: 2007

Zatrudnienie: 2 osoby

Lokalizacja: Nerosaarentie 23,
51270 Kutemajärvi

Gmina: Kangasniemi

Właściciel: Timo Jääskeläinen

Dane kontaktowe: +358 405 047 229

toivolapalvelut@toivolapalvelut.net,

www.toivolapalvelut.net



Opis: Jest to przedsiębiorstwo dwuosobowe świadczące usługi zarządzania nieruchomościami stałymi, co obejmuje m.in. dozоровanie, usługi konserwacji i utrzymania domów letniskowych, drobne prace remontowe oraz realizację prac przydomowych i ogrodowych (np. drobne prace ziemne, usuwanie niepotrzebnych drzew, koszenie trawy, strzyżenie drzew i krzewów oraz odśnieżanie). Firma oferuje także prace budowania i renowacji pomostów, tarasów i innych drewnianych konstrukcji ogrodowych.



Usługi zarządzania nieruchomością obejmują różnorodne zadania związane z utrzymaniem domów i ogrodów w dobrym stanie przez cały rok. W ofercie firmy są zadania związane z realizacją drobnych napraw i konserwacji budynków, uzupełnianiem ubytków w dachach krytych gontem lub dachówką,

porządkowaniem obejścia i terenów otwartych, usuwaniem niepotrzebnych drzew i krzewów, koszeniem trawników, przycinaniem żywopłotów, czyszczeniem cieków wodnych, zbiorników na wodę deszczową i pokryć dachowych, odśnieżaniem, a także porządkowaniem przydomowych lasów i prac nad jego odnowieniem.

Usługi porządkowe i utrzymania domów letniskowych obejmują natomiast: budowę, naprawę i konserwację przystani, pomostów, ogrodzeń, obniżanie i podnoszenie tarasów, naprawę drzwi, okien, renowację mebli, usuwanie torfu, bagrowanie, sezonowe prace ogrodowe, rąbanie drewna na opał, prace związane z instalacjami systemów odprowadzania ścieków i odwadniania.



Dodatkowo, firma świadczy usługi pomocy domowej dla osób niepełnosprawnych i starszych właścicieli drugich domów w tym na przykład pomoc w higienie osobistej, ubieraniu się, przygotowaniu posiłków, robieniu zakupów. Dla klientów o ograniczonej mobilności oferowana jest możliwość zakupu

i montażu elementów ułatwiających codzienne funkcjonowanie.

W okresie letnim właściciele firmy oferują pomoc w organizacji imprez okolicznościowych i spotkań rodzinnych.

Dodatkową usługą w portfolio przedsiębiorstwa jest tymczasowa opieka nad zwierzętami domowymi podczas nieobecności właściciela.

3.2. Dobre praktyki w zakresie dostarczania usług porządkowych i bezpieczeństwa właścicielom drugich domów

a) Kangasniemen Siirtolapuutarha

Sektor: Usługi

Profil działalności: Usługi wynajmu domków letniskowych, usługi architektury krajobrazu i ogrodnicze oraz porządkowania lasu

Rok powstania: 2000

Zatrudnienie: 1 osoba

Lokalizacja: Siikaseläntie 218, 51200 Kangasniemi

Gmina: Kangasniemi

Właściciel: Timo O. Lahtinen

Dane kontaktowe: +358 400 437 650,

timo.o.lahtinen@gmail.com,

www.siirtolapuutarha.com

Opis: Firma świadczy usługi wynajmu domów wakacyjnych do całorocznego użytkowania. Oferuje także mobilne domy letniskowe i drewniane domki plażowe. Dodatkowo, usługi wynajmu połączone są bogatą ofertą z zakresu architektury krajobrazu wokół domu (ogrodem, roślinami do wynajęcia), usługami ogrodniczymi, usługami porządkowymi w domu, ogrodzie i przydomowym lesie, a także sprzedają drewna na opał.



Oferta obejmuje wyposażone w energię elektryczną, ogrzewanie elektryczne lub kominek, TV, radio, lodówkę, pralkę i zmywarkę i inne konieczne akcesoria domy wakacyjne różnej wielkości (od 24 do 52 m²) – wszystkie z tarasem, WC i łazienką, które mogą pomieścić od 2 do 6 osób. Woda pitna dostarczana jest ze studni głębinowych, natomiast ścieki są odprowadzane do systemu kanalizacyjnego.

Dodatkowo, najemcy mogą użytkować opalaną drewnem saunę, której budynek wyposażony jest w kabiny natryskowe, przebieralnię i WC. W przypadku długoterminowego wynajmu użytkownicy mogą aranżować otoczenie domu i ogródek przydomowy według własnego pomysłu. Istnieje również możliwość plażowania, zorganizowania grilla lub ogniska oraz wypożyczenia łodzi wiosłowych.

Klienci Kangasniemen Siirtolapuutarha szczególnie cenią sobie bliskość natury. Domki zlokalizowane są w pobliżu lasów i jezior, co daje możliwość podejmowania wielu, różnych aktywności na świeżym powietrzu.

b) MottiHotti T:mi

Sektor: Usługi i handel

Profil działalności: Usługi leśne, architektury krajobrazu, sprzedaży i dostaw gontu i drewna

Rok powstania: 2013

Zatrudnienie: 1 osoba

Lokalizacja: Puulavedentie 16,
51200 Kangasniemi

Gmina: Kangasniemi

Właściciel: Jari Hotti

Dane kontaktowe: +358 405 781 583,

mottihotti@gmail.com,

www.mottihotti.com



Opis: Jest to firma jednoosobowa, z dużym doświadczeniem, która świadczy wysokiej jakości kompleksowe usługi leśne w regionie, w tym wycinkę drzew i krzewów, produkcję i sprzedaż drewna jako materiału budowlanego oraz drewna opałowego.



Oferta przedsiębiorstwa obejmuje przede wszystkim porządkowanie lasu, usuwanie niepotrzebnych, martwych, powalonych przez burze i grożących niebezpieczeństwem drzew, prace prewencyjne przed gwałtownymi zjawiskami atmosferycznymi, a także prace z szeroko pojętej odnowy lasu, w tym przeprowadzanie nowych nasadzeń i ich pielęgnację, zagęszczanie i rozgęszczanie drzew.



Dodatkowo, firma zajmuje się produkcją i sprzedażą drewna pod konstrukcje budowlane (bale, klepki), pokrycia dachowe (gont), elementy małej architektury, a także dostarczaniem drewna opałowego.

c) Mökki - ja kotitalouspalvelut Jalkanen

Sektor: Usługi

Profil działalności: Usługi porządkowe, sprzątania, pomoc przy pracach domowych

Rok powstania: 2008

Zatrudnienie: 1 osoba

Lokalizacja: Käärehiekka 4, 51130 Vanhamäki

Gmina: Mikkeli

Właściciel: Virpi Jalkanen

Dane kontaktowe: +358 503 691 597,

jalkanen.virpi@gmail.com,

www.mokkipalvelutjalkanen.fi

Jalkanen
Mökki- ja kotitalouspalvelut

Opis: Mökki - ja kotitalouspalvelut Jalkanen to firma świadcząca usługi sprzątania i prac porządkowych dla klientów prywatnych i biznesowych. Oferowane usługi obejmują zarówno kompleksowa sprzątanie domów i ogrodów, drobne prace konserwatorskie i naprawcze, jak i pojedyncze czynności związane z prowadzeniem gospodarstwa domowego (m.in. pranie i prasowanie, mycie okien, pielęgnacja trawnika).



Firma realizuje także usługi pomocy osobistej przy codziennych obowiązkach domowych ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób starszych, co obejmuje m. in. pomoc przy robieniu zakupów. Istnieje także możliwość zamówienia serwisu sprzątającego po uroczystościach czy imprezach rodzinnych.

Firma wyposażona jest we własne narzędzia i środki czystości niezbędne do realizacji powierzonych jej zadań. Wykonując zlecenia rzetelnie zdobyła wieloletnie doświadczenia oraz licznych stałych klientów.

Ze względu na szeroki wachlarz oferowanych usług klientami firmy są zarówno osoby prywatne – rodziny z dziećmi, osoby zapracowane, którym trudno znaleźć czas na obowiązki domowe, emeryci, a także przedsiębiorcy cyklicznie korzystający z usług sprzątnia. Wielu klientów firmy to właściciele drugich domów, którym korzystanie z usług firmy pozwala zaoszczędzić czas lub poświęcić go na przyjemności zamiast na obowiązki domowe.

Na ogół z osobami prywatnymi firma rozlicza się za każdą zamówioną usługę lub za dzień pracy. Natomiast z klientami biznesowymi podpisywane są umowy, na podstawie których firma zajmuje się regularnym porządkowaniem biur.

d) Miekankosken Kahvila

Sektor: Usługi

Profil działalności: Usługi gastronomiczne, cateringowe, rekreacyjne i noclegowe

Rok powstania: 2001

Zatrudnienie: 3 osoby

Lokalizacja: Miekankoskentie 942, 52700
Mäntyharju

Gmina: Mäntyharju

Właściciel: Tapio Sinkko

Dane kontaktowe: +358 400 653 281, juhla-
eraruokapalvelu@luukku.com,
www.miekankoskenkahvila.com



**MIEKANKOSKEN
KAHVILA**

Opis: Miekankosken Kahvila to nie tylko kawiarnia, to firma oferująca usługi gastronomiczne i rekreacyjne zarówno dla turystów, właścicieli drugich domów, jak i stałych mieszkańców. W skład kompleksu wchodzi kawiarnia, sklep z rękodziełem, minimuzeum eksponujące przedmioty wykorzystywane tradycyjnie do budowy pomostów i platform pływających. Wszystkie oferowane atrakcje mieszczą się w charakterystycznych czerwonych budynkach z lat 40. XX wieku.



Kawiarnia zlokalizowana jest w budynku po autentycznym starym młynie. Pierwotnie serwowała posiłki dla pracowników wykonujących nieopodal platformy pływające. Obecnie w swojej ofercie ma napoje gorące i zimne oraz liczne słodkie i słone przekąski, w tym tradycyjne Karjalan Pirakka – rodzaj pieroga z ryżem.

Właściciele kawiarni starają się, by oferowane produkty przywodziły gościom na myśl wspomnienia najlepszych, domowych wypieków. Kawiarnia świadczy także usługi cateringowe – popularne szczególnie w okresie letnim wśród właścicieli innych domów. Organizowane są też przyjęcia okolicznościowe na miejscu.

W sklepiku znajdującym się w obrębie kompleksu można zakupić rękodzieło (m.in. wyroby tekstylne i drewniane) od lokalnych twórców i artystów.

Kolejnym elementem kompleksu jest Muzeum eksponujące przedmioty wykorzystywane tradycyjnie do budowy pomostów i platform pływających. Wystawa stała w Muzeum jest częścią kolekcji Muzeum Mäntyharju. Prezentowane przedmioty mają oddawać atmosferę dawnych czasów. Dostęp do zbiorów Muzeum jest bezpłatny.



Na terenie kompleksu oferowany jest także apartament dla sześciu osób, który również zlokalizowany jest w tradycyjnym odrestaurowanym budynku. Zwyczajowo wynajmowany jest na tydzień. Koszt wynajmu obiektu (obejmujący opłaty za wszystkie media oraz sprzętanie) wynosi 400 euro w sezonie wakacyjnym. W cenie wynajmu goście mogą swobodnie korzystać z niewielkiej piaszczystej plaży znajdującej

się na terenie kompleksu. Za dodatkową opłatą obiekt umożliwia klientom wędkowanie na terenie obiektu. Przy czym należy zaznaczyć, że jest ono także możliwe dla zorganizowanych grup i pojedynczych osób, które nie nocują na terenie obiektu.

Dodatkową atrakcją, jaką zapewniają właściciele jest możliwość zorganizowania spływu kajakowego.

e) Mökkitalkkari Veikko Pyykkönen

Sektor: Usługi

Profil działalności: Kompleksowa obsługa drugich domów

Rok powstania: 2005

Zatrudnienie: 1 osoba

Lokalizacja: Rannanmaankuja 41, 52700 Mäntyharju

Gmina: Mäntyharju

Właściciel: Veikko Pyykkönen

Dane kontaktowe: +358 443 120 438, veikko.pyykkonen@luukku.com,

www.mantyharjunmökkitalkkari.net

Opis: Mökkitalkkari to jednoosobowa firma usługowa z ponad kilkunastoletnim doświadczeniem, która zapewnia kompleksową obsługę i utrzymanie drugich domów wraz z przyległym terenem.



Oferta jest bardzo urozmaicona i obejmuje różnorodne usługi związane z funkcjonowaniem drugich domów, głównie usługi remontowe, porządkowe (w tym koszenie trawy, porządkowanie obejścia, profesjonalne rąbanie drewna na opał, malowanie, czyszczenie, mycie okien, malowanie i konserwacja drewna – ścian budynków oraz mebli), naprawy, dostarczanie drewna na opał, odśnieżanie drogi dojazdowej, obejścia, usuwanie nawisów śnieżnych z dachów budynków, czyszczenie zbiorników na wodę deszczową, oczyszczanie palenisk z popiołu.

Ponadto firma świadczy też usługi monitorowania poziomu temperatury w budynku, wizytowanie/inspekcje domu, kontroli systemu odprowadzania ścieków, kontroli

funkcjonalności i wydajności systemów grzewczych i oświetlenia, kontroli obejścia, studni (w tym jakości wody) podczas nieobecności klienta, kontroli zamków i drzwi wejściowych. Prowadzi także drobne prace ziemne związane z podłączeniami instalacji, wykopami pod zbiorniki i renowacją dróg dojazdowych/wewnętrznych.

Oferuje również obróbkę metalu według życzeń klienta. Posiada ważny certyfikat przeciwpożarowy, stąd w ofercie znajduje się również spawanie metali.

Dodatkową działalnością firmy pozostaje produkcja i budowa konstrukcji ogrodowych, budowa i remonty pomostów i przystani dla łodzi i żaglówek, mała architektura drewniana i projektowanie krajobrazu.

f) Loma-Autio

Sektor: Usługi

Profil działalności: Wynajem domów całorocznych, usługi magazynowe i porządkowe

Rok powstania: 1990

Zatrudnienie: 3 osoby

Lokalizacja: Loma-Autientie 29, 52200 Puumala

Gmina: Puumala

Właściciel: Erkki Luukkonen

Dane kontaktowe: +358, loma-autio@loma-autio.net, www.loma-autio.net



Opis: Główną działalnością firmy rodzinnej Loma-Autio jest wynajem domków całorocznych. Domki położone są w ustronnym i spokojnym miejscu, bezpośrednio nad jeziorem Saimaa. Stanowią one idealną możliwość spędzenia urlopu, ale też i weekendów z dala od życia miejskiego, pośrodku natury, w pięknej scenerii największego jeziora Finlandii.

Domy do wynajęcia mają różną wielkość – od 30 do 100 m². Zlokalizowane są w znacznej odległości od siebie. Każdy z nich ma swoją przystań, kąpielisko, plażę, łódź wioślową, saunę, kominek. Są to bardzo nowocześnie wyposażone i komfortowe domy, które wg międzynarodowej kategoryzacji typów zakwaterowania mają cztery gwiazdki. Istnieje również możliwość zamówienia domowego jedzenia przygotowywanego przez żonę właściciela.



Inną, ważną gałęzią działalności firmy jest przechowywanie łodzi motorowych i żaglowych poza sezonem letnim w pomieszczeniach zadaszonych wraz z szeroko pojętym utrzymaniem łodzi, co obejmuje ich naprawę, konserwację i czyszczenie. Oferta obejmuje także wynajem silników do łodzi oraz łodzi wiosłowych i motorowych dla celów rekreacyjnych (m.in. wędkowania).

Dodatkowo firma świadczy drobne usługi stolarskie i ciesielskie.

g) Mirrin ja Mintun Kukkakauppa Auroora

Sektor: Handel i usługi

Profil działalności: Ogrodnictwo, architektura krajobrazu, sprzedaż kwiatów, akcesoriów do ogrodu, usługi pogrzebowe

Rok powstania: 2004

Zatrudnienie: 1 osoba

Lokalizacja: Keskustie 19,
52200 Puumala

Gmina: Puumala

Właściciel:

Dane kontaktowe: +358 503 519 517,
kirsi.sarvi@iki.fi, www.mirrijaminttu.com



Opis: Firma świadczy usługi ogrodnicze dla lokalnej ludności oraz mieszkańców drugih domów. Zlokalizowana jest w centrum gminnej wsi Puumala. Prowadzi sprzedaż bezpośrednią i internetową (wraz z dostawą na terenie gminu Puumala) kwiatów ciętych (z ekologicznym przybraniem na uroczystości rodzinne i inne okazje), nasion i sadzonek roślin ogrodnich, warzyw, ziół, drzew i krzewów. W ofercie znajdują się też

wszystkie potrzebne w ogrodnictwie hobbystycznym akcesoria, włączając w to nawozy organiczne i sztuczne, doniczki, dekoracje ogrodowe.



Firma świadczy też usługi architektury krajobrazu (projekty i plany rozwoju ogrodu), pielęgnacji ogrodu, wykonuje prace nawadniania roślin.

Stosunkowo nową, dodatkową działalnością o ofercie firmy są kompleksowe usługi pogrzebowe. W ofercie znajduje się szeroki wybór trumien, urn, kwiatów i różnego rodzaju akcesoriów pogrzebowych.

h) AD-Rantahuolto Oy

Sektor: Usługi

Profil działalności: Konserwacja i naprawa samochodów osobowych i dostawczych, małych maszyn i łodzi, sezonowe przechowywanie i usługi magazynowe

Rok powstania: 2007

Zatrudnienie: 3 osoby

Lokalizacja: Siilinkuja 4, 58900 Rantasalmi

Gmina: Rantasalmi

Właściciel: Kari Immonen

Dane kontaktowe: +358 400 556 263, huolto@korjaamorantasalmi.fi,
www.korjaamorantasalmi.fi

Opis: Firma świadczy pełen zakres usług i napraw związanych z obsługą samochodów osobowych i dostawczych oraz napraw małych maszyn (m. in. kosiarek). Oferuje także usługi konserwacji i naprawy łodzi. Firma dysponuje również powierzchnią magazynową do sezonowego przechowywania łodzi i magazynowania sprzętu. W katalogu działalności AD – Rantahuolto Oy należy wymienić także wynajem przyczep,

pomoc drogową i usługę holowania niesprawnych aut, usługi wymiany i przechowywania opon.



Początki firmy sięgają 1993 roku, kiedy była niewielkim przydomowym warsztatem. Jednak rodzinne tradycje w zakresie naprawy samochodów obecne były już wcześniej – od 1982 roku. Obecnie składa się z właściciela zatrudniającego na stałe dwie osoby oraz korzystającego z usług licznych partnerów. Warsztat jest wyposażony w profesjonalne narzędzia diagnostyczne oraz fachową załogę specjalistów.

Dla wygodny klientów na czas naprawy firma oferuje im możliwość skorzystania z samochodu zastępczego za cenę paliwa bez osobnej opłaty za wynajem. Liczni klienci bardzo cenią sobie elastyczne podejście dostosowane do potrzeb – choć na co dzień funkcjonuje w godzinach od 8 do 16 to możliwe jest umówienie się na usługę w najbardziej dogodnym terminie ustalonym indywidualnie.



Serwisanci mogą na zamówienie prowadzić rejestr prac serwisowych i napraw przeprowadzanych na pojazdach. Kosztorys naprawy lub wymiany obliczany jest przed rozpoczęciem usługi i w zależności od potrzeb samochodu (pełen cennik oferowanych usług znajduje się na stronie internetowej warsztatu).

i) M&M Siivous- ja Työapu Oy

Sektor: Usługi

Profil działalności: Usługi sprzątnia, porządkowe i utrzymania stałych mieszkań i drugich domów

Rok powstania: 2016

Zatrudnienie: 4 osoby

Lokalizacja: Joroistentie 1153, 58920 Kolkontaipale

Gmina: Rantasalmi

Właściciel: Marita Liljeström

Dane kontaktowe: +358 408 344 815,

M&M Siivous- ja Työapu Oy

Opis: Przedsiębiorstwo świadczy usługi zarządzania, porządkowe, sprzątania, drobnych napraw, odśnieżania i utrzymania stałych i drugich domów, a także firm i spółdzielni mieszkaniowych. Ponadto, oferuje usługi dozoru nieruchomości i pomocy domowej. Dostarcza drewno na opał i do sauny. Firma świadczy swoje usługi w gminie Rantasalmi i sąsiednich gminach.

Oferta obejmuje także pomoc w codziennych czynnościach osobom z ograniczoną sprawnością i mobilnością ze względu na chorobę lub podeszły wiek, np. robieniu i dostarczaniu zakupów, robieniu prania, zmianie pościeli, myciu okien, myciu podłóg, odkurzaniu, trzepaniu dywanów, czyszczeniu toalet, wyprowadzaniu psów na spacer, pielęgnacji małych zwierząt domowych, przygotowaniu posiłków, załatwianiu spraw w banku lub na poczcie. Możliwy jest zwrot podatku VAT w przypadku osób w wieku 80 i więcej lat.

Oferta skierowana do właścicieli drugich domów w gminie Rantasalmi obejmuje regularne wizyty w domu podczas nieobecności właściciela (w sezonie zimowym), koszenie trawy, rąbanie i dostarczanie drewna opałowego do domu i sauny, prace ogrodowe i odśnieżanie.

j) SiOla Palvelut

Sektor: Usługi i handel

Profil działalności: Usługi porządkowe i utrzymania drugich domów, sprzedaż artykułów chemicznych

Rok powstania: 2017

Zatrudnienie: 1 osoba

Lokalizacja: Kielotie 30B, 58900 Rantasalmi

Gmina: Rantasalmi

Właściciel: Olavi Sipiläinen

Dane kontaktowe: +358 443 245 887,
info@siolapalvelut.fi, www.siolapalvelut.fi



Opis: Firma jednoosobowa świadczy usługi porządkowe i utrzymania drugich domów, a także usługi w zakresie pomocy domowej oraz sprzedaży artykułów chemicznych na użytek gospodarstw domowych i pralni. Świadczy też usługi stolarskie i tapicerskie oraz wykonuje naprawy i renowacje mebli. Usługi świadczy w gminie Rantasalmi oraz sąsiadujących gminach.



Usługi świadczone są przez bardzo doświadczonego właściciela z kompetencjami i umiejętnościami w wielu dziedzinach, m.in. budownictwie, renowacjach, naprawach, ale i pracach w rolnictwie. Przeprowadza drobne prace remontowe i utrzymania drugich domów: malowanie,

konserwację i podnoszenie tarasów, odśnieżanie, koszenie trawy, wycinanie drzew, rąbanie i dostarczanie drewna, prace ogrodowe, ogrzewanie sauny, inspekcje przez cały rok, renowacja i odnowa tapicerki starych, zabytkowych mebli drewnianych.

Pomoc domowa świadczona jest dla samotnych osób starszych jak i dla starszych małżeństw, a także innych mieszkańców stałych i mieszkańców drugich domów wymagających opieki i pomocy w codziennym życiu, w zakresie np. mycia okien, robienie prania ubrań i dywanów, drobnych napraw, pomoc w kąpeli, dokonywanie zakupów w sklepach i aptekach, dowóz do lekarza, utrzymanie obejścia, odśnieżanie dachu, obejścia, koszenie trawy, sadzenie drzew, krzewów i kwiatów, rąbanie i dostarczanie drewna na opał. Możliwe jest również wykonywanie poważniejszych prac budowlanych i remontowych w ramach odrębnego kontraktu.



Dodatkowo, firma sprzedaje bezpieczne, ekologiczne i przyjazne środowisku naturalnemu artykuły chemiczne do prania i do utrzymania czystości w domu.

k) Saimaan Viihdepalvelut

Sektor: Usługi

Profil działalności: Usługi muzyczne i gastronomiczne

Rok powstania: 2013

Zatrudnienie: 4 osoby

Lokalizacja: Majasuontie 79, 58700 Sulkava

Właściciel: Harri Kautonen

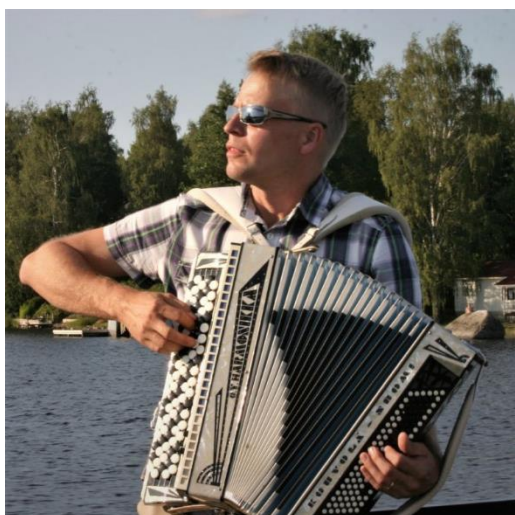
Gmina: Sulkava

Dane kontaktowe: +358 500 441 878,

saimaanviihdepalvelut@gmail.com, www.saimaanviihdepalvelut.fi

Opis: Przedsiębiorstwo świadczy usługi muzyczne i gastronomiczne (w tym objazdowe). W ofercie znajduje się również możliwość zamówienia cateringu dla małych i średnich grup (restauracja „KauHa. Na rynku lokalnym firma jest znana z oryginalnej muzyki akordeonowej, chóralnej i innych towarzyszących usług dźwiękowych.

Firma realizuje usługi muzyczne m.in. na przyjęciach urodzinowych, weselach, imprezach letnich, wigilijnych i bożonarodzeniowych, z okazji rozpoczęcia sezonu wakacyjnego, w czasie wieczorków tanecznych i śpiewaczych dla lokalnej społeczności i właścicieli drugich domów. Zajmuje się także oprawą muzyczną w trakcie wieczorków zapoznawczych, karaoke z akompaniamentem tradycyjnej muzyki.



Dodatkowo, firma zapewnia nagłośnienie w czasie imprez lokalnych: koncertów, świąt letnich, targów itp.

Kolejną ważną działalnością jest prowadzenie objazdowych usług gastronomicznych (Restauracja „KauHa”). Restauracja we wsi Sulkava powstała w 2013 roku. Po kilku latach funkcjonowania jej właściciel – kucharz-samouk i hobbysta podjął decyzję o

uruchomieniu objazdowej restauracji. Wykorzystuje kuchnię w domu klienta lub zapewnia własne wyposażenie. Oferta obejmuje gotowe zestawy lub menu à la carte. Istnieje możliwość łączenia usługi gastronomicznej z usługami muzycznymi.

I) Sulkavan Vene Oy

Sektor: Handel i usługi

Profil działalności: Handel i wypożyczanie łodzi „kościelnych” budowlanych

Rok powstania: 1988

Zatrudnienie: 2 osoby

Lokalizacja: Kauppatie 1, 58700 Sulkava

Gmina: Sulkava

Właściciel: Sanna Eerikäinen

Dane kontaktowe: +358 400 155 148,

sanna.eerikainen@sulkavanvene.fi,

www.sulkavanvene.fi



Opis: Przedsiębiorstwo rodzinne, dwuosobowe, która powstało w 1988 roku. Główną działalnością firmy jest sprzedaż nowych i używanych tzw. łodzi „kościelnych” (tradycyjnych łodzi wieloosobowych) wraz z wiosłami i innymi akcesoriami (sterem, kamizelkami, butami, pokrowcami).

Ponadto, firma zajmuje się też wypożyczaniem tychże łodzi dla grup turystycznych (razem z kamizelkami ratunkowymi), na zawody wioślarskie, uroczystości rodzinne, wycieczki przyrodnicze i inne cele. Łódź transportowana jest na miejsce według życzenia klienta.



Dodatkową działalnością jest prowadzenie drobnych prac konserwacyjnych i pielęgnacyjnych łodzi „kościelnych”.

Profil działalności przedsiębiorstwa nawiązuje do tradycji i dziedzictwa kulturowego tej części Fińskiego Pojezierza. Łodzie „kościelne” były tradycyjnym środkiem transportu zbiorowego ze wsi do kościoła na

msze i inne wydarzenia religijne (chrzty, wesela, pogrzeby). Ze względu na duże

rozproszenie osadnictwa na tym terenie, liczne naturalne bariery w postaci jezior i rzek najdogodniejszą alternatywą podróżowania do kościoła w stosunku do dróg lądowych było korzystanie z łodzi „kościelnych”, dzięki którym oszczędzano czas i siły.



W łodzi „kościelnej” mieścić się może 14 wioślarzy i sternik. Łodzie mierzą 12 metrów długości i ważą ok. 350 kg. Zbudowane są ze sklejki sosnowej, a szkielet z drewna jałowca lub jesionu – elementy drewniane są natłuszczane olejem lnianym. Od 1968 roku w gminie Sulkava rozgrywane są coroczne czterodniowe zawody wioślarskie

przy użyciu łodzi „kościelnych”, które obecnie przyciągają nawet 8000 uczestników nie tylko z Finlandii, ale też i z zagranicy. Trasa liczy około 60 km.

4. Przykłady wsparcia inicjatyw przedsiębiorczych przez władze lokalne i organizacje pozarządowe

Projekt „Laiturilla”



Podstawowe dane

Projekt „Laiturilla” jest zatytułowany oficjalnie „South Savo – A Sustainable Hub for Holiday Homes” (2017-2019). Liderem projektu „Laiturilla” jest Agencja Rozwoju Regionalnego Mikkeli Development Miksei Oy regionu Południowa Sawonia reprezentowana przez Tuulę Pihkala (głównego koordynatora projektu) i Anne Innanen (koordynatora z ramienia społeczności właścicieli drugich domów), a głównymi partnerami są Ruralia Institute, University of Helsinki (Mikkeli Unit) reprezentowany przez Manu Rantanena i miasto Savonlinna wsparte przez organizację Savonlinna Hankekehitys Oy reprezentowaną przez Anni Virsunen i Pellervo Kokkonena. Projekt realizowany jest od 01.09.2017 roku do 31.08.2019 roku i finansowany jest przez region Południowa Sawonia, Komitet Regionalny miasta Mikkeli i miasto Savonlinna, przy wykorzystaniu europejskich funduszy strukturalnych, tj. Programu dla Zrównoważonego Wzrostu i Zatrudnienia – finansowanie wynosi 375 952 €, a cały projekt - 626 587 €.

„Laiturilla” jest regionalnym projektem badawczo-rozwojowym, którego głównym celem jest wspieranie rozwoju South Savo jako wzorcowego obszaru wypoczynkowo-rekreacyjnego – jest to drugi region kraju pod względem liczby drugich domów (w 2017 roku było ich 50 tysięcy przy liczbie ludności stałej wynoszącej 147 tysięcy) zlokalizowany nad Saimaa, największym jeziorem Finlandii.

Cele projektu

Wśród głównych celów projektu wymienia się:

- Wzrost gospodarki regionu, w tym zwiększenie zatrudnienia;
- Promowanie interakcji między właścicielami drugich domów a lokalną społecznością;
- Wzrost dochodów pochodzących z tzw. turystyki drugich domów;
- Wydłużenie pobytu właścicieli drugich domów poza sezon wakacyjny;
- Popularyzacja wynajmu drugich domów osobom z zewnątrz;
- Upowszechnienie gospodarki niskoemisyjnej wśród właścicieli drugich domów;
- Wzrost ekologicznego zrównowazenia zjawiska drugich domów;
- Pozytywny wpływ na użyteczność i wartość drugich domów;
- Badanie efektów turystyki drugich domów na gospodarkę regionu;
- **Wzmocnienie marki Południowej Sawonii rozpoznawalnej jako wiodącego regionu zrównoważonej turystyki drugich domów w Finlandii.**

Kluczowe jest tu zatem zwiększenie obrotów firm zlokalizowanych w regionie, a także kreowanie w nich zatrudnienia, a nieco w mniejszym stopniu tworzenie nowych przedsiębiorstw. W szczególności nacisk kładziony jest na rozwój sieci usług zakwaterowania wypoczynkowego (drugich domów) i dostępność usług tak, aby pobyt właścicieli i użytkowników drugich domów był jeszcze dłuższy w ciągu roku i bardziej komfortowy. Dodatkowo, propagowany będzie wynajem drugich domów osobom z zewnątrz, co w dalszym ciągu pozostaje niezbyt popularną praktyką wśród fińskich właścicieli drugich domów. W ten sposób drugie domy będą mogły być postrzegane i wykorzystywane w różnych dokumentach strategicznych regionu i gmin wchodzących w jego skład jako jedna z kluczowych mocnych stron i czynników konkurencyjności. Ze względu na fakt, że liczba drugich domów wzrasta a Południowa Sawonia jest jednym z najważniejszych i najpopularniejszych regionów dla tego rodzaju aktywności, władze lokalne i regionalne są świadome jak istotne jest to zjawisko dla żywotności tych obszarów w kontekście zaludnienia, ale i utrzymania lub wzrostu zatrudnienia wśród mieszkańców.

Aby osiągnąć te cele, lider projektu Mikkeli Miksei Oy (Agencja Rozwoju Regionalnego) ściśle współpracuje z partnerami projektu (głównie przedsiębiorcami). Jednym z celów projektu jest również utrzymanie poziomu użyteczności drugich domów poprzez promowanie wynajmu domów niedostatecznie wykorzystywanych. W kontekście turystyki drugich domów promuje się również gospodarkę niskoemisyjną, a

także wzmacnia ekologiczne, gospodarcze i społeczne zrównoważenie codziennych praktyk w drugim domu. Co więcej, pod marką „Laiturilla” wspierają i wzmacniają komunikację pomiędzy uczestnikami projektu – właścicielami i użytkownikami drugich domów z jednej, a lokalnymi przedsiębiorcami z drugiej strony.

Środki i działania umożliwiające osiągnięcie celów projektu

- Wypracowanie nowych rozwiązań dla możliwie pełnego zaspokojenia popytu na lokalne usługi ze strony właścicieli drugich domów;
- Znalezienie bardziej elastycznych sposobów aprowizacji właścicieli drugich domów w dobra i usługi;
- Rozwój sieci komplementarnych usług lokalnych;
- Promowanie wynajmu drugich domów osobom z zewnątrz;
- Wdrażanie działań wspierających interakcję między stronami projektu i działań marketingowych;
- Znalezienie nowych kanałów dystrybucji dóbr i usług w obsłudze drugich domów;
- Rozpoczęcie prac rozwojowych w sub-regionie Savonlinna;
- Wdrożenie projektu pilotażowego promującego renowację, modernizację i konserwację drugich domów w celu utrzymania ich użyteczności i wartości;
- Gromadzenie aktualnych danych na temat efektów turystyki drugich domów w rozwoju gospodarki regionu;
- Promocja sieciowania, interakcji i praktycznego wykorzystywania danych pochodzących z analiz.

Grupy docelowe

Właściciele drugich domów (domów wakacyjnych, letniskowych) – zwłaszcza kolejna generacja właścicieli – stanowią ważną grupę docelową projektu. Poza nimi, kolejną kluczową grupą są właściciele i menadżerowie lokalnych przedsiębiorstw dostarczających usługi w zakresie obsługi drugich domów, a także władze lokalne gmin regionu, społeczności lokalne, a także inni turyści i odwiedzający. Szczególnie istotna jest współpraca z Ruralia Institute, University of Helsinki (Mikkeli Unit), który jako najważniejsza jednostka naukowa w regionie odpowiedzialny jest w projekcie za oszacowanie wpływu ekonomicznego turystyki drugich domów na gospodarkę gmin Mikkeli, Savonlinna i całego regionu Południowa Sawonia.

Wsparcie dla lokalnych przedsiębiorstw

Jak wspomniano wyżej, realizatorzy projektu współpracują z firmami lokalnymi, które świadczą usługi dla właścicieli i użytkowników drugich domów lub innych osób spędzających w regionie czas wolny bądź też tych, którzy chcą rozwijać działalność gospodarczą w tym kierunku. W projekcie uczestniczy 70 lokalnych przedsiębiorstw z regionu Południowa Sawonia, w tym większość to mikroprzedsiębiorstwa. Są to przeważnie firmy, które świadczą usługi remontowo-budowlane, porządkowe, utrzymania i zarządzania nieruchomościami.

Zganie z ich własnym wyborem lokalni przedsiębiorcy mogą korzystać z dobrodziejstw projektu „Laiturilla” w różny sposób, w tym:

- Uczestniczyć w kampaniach promocyjnych sprzedaży dóbr i usług (Facebook, broszury, ulotki);
- Upowszechniać bezpłatnie informacje na swój temat (wraz z ofertą) za pośrednictwem portalu projektu www.laiturilla.fi;
- Upowszechniać bezpłatnie informacje na swój temat (wraz z ofertą) w drukowanej raz do roku broszurze lokalnych firm;
- Uczestniczyć w pilotażowym projekcie promocji usług remontowo-budowlanych i utrzymania/porządkowych;
- Brać udział w wizytach studyjnych powiązanych tematycznie z innymi domami;
- Uczestniczyć w konferencjach, seminariach, warsztatach, formach i spotkaniach organizowanych w ramach projektu „Laiturilla”.

Realizatorom projektu przyświeca zasada pomocy lokalnym przedsiębiorstwom we wprowadzaniu ich oferty na rynek, a z drugiej strony zasada pomocy właścicielom i użytkownikom drugich domów w znalezieniu usług, w wymiarze lokalnym, takich jakie potrzebują.

5. Podsumowanie i wnioski

Aktualne tendencje wskazują w jednoznaczny sposób na wyraźny wzrost, popularyzację i upowszechnienie się zjawiska drugich domów obserwowane na obszarach wiejskich Europy (w tym Finlandii i Polski). W rezultacie drugie domy stają się stopniowo stałym, a w niektórych typach obszarów wręcz masowym elementem krajobrazu wiejskiego. Oznacza to, że w różnych typach obszarów wiejskich (pod względem pełnionych przez nie funkcji gospodarczych) pojawia się nowa jakość stanowiąca z jednej strony szansę rozwojową a z drugiej także i wyzwanie dla rozwoju lokalnych społeczności.

Jak wspomniano we wprowadzeniu zjawisko drugich domów w Finlandii, a w szczególności na Fińskim Pojezierzu ma silne zakorzenienie kulturowe. Czynniki ten wraz z wysoką atrakcyjnością turystyczną pozwoliły na rozwój i silną koncentrację tego zjawiska w regionie. Wysoka liczba drugich domów wraz z ich dłużejletnią historią umożliwiły przedstawicielom środowiska naukowego, jak i lokalnej praktyki rozwinąć i sprawdzić szereg rozwiązań i inicjatyw z zakresu przedsiębiorczości (i wsparcia przedsiębiorczości) w oparciu o potencjał drugich domów – stąd też wybór Finlandii jako miejsca gromadzenia użytecznych przykładów i dobrych praktyk. Część z nich o różnej skali i różnorodnym charakterze znalazła swój wyraz w opisywanych w broszurze przykładach.

Badania naukowe, jak i przedstawione wyżej przykłady różnorodnych inicjatyw przedsiębiorczych podejmowanych przez miejscową ludność na fińskiej prowincji (od dostarczania produktów rolnych surowych i przetworzonych, przez usługi remontowo-budowlane, porządkowe, utrzymania, doglądania po inne bardziej wyrafinowane) dowodzą, że kapitalizacja tego zjawiska i szersze wykorzystanie go dla dobra lokalnej/wiejskiej społeczności są możliwe i, co więcej, mogą przynieść im istotne, wymierne i pożądane korzyści gospodarcze i społeczne w średnim i długim okresie. Niestety z obserwacji prowadzonych w polskich warunkach odnieść można nieodparte wrażenie, iż pomimo dużego znaczenia zjawiska drugich domów i jego niekwestionowanej użyteczności dla przyszłego rozwoju wsi (co poparte jest licznymi badaniami krajowymi i międzynarodowymi), niektóre aspekty ich funkcjonowania wciąż pozostają *terra incognita* – niezauważonym i niewykorzystanym lokalnym zasobem. Stąd, autorzy wyrażają nadzieję, że niniejsze opracowanie przyczyni się do wzrostu świadomości wśród decydentów regionalnych, władze lokalne i wreszcie członków społeczności wiejskich w Polsce o faktycznej roli, jaką dotychczas często zaniedbane lub co najmniej nierozpoznane zjawisko drugich domów może odegrać w ożywieniu, rewitalizacji i odnowie wsi. Autorzy pragną podkreślić, że drugie domy

określane też mianem turystyki drugich domów (*second-home tourism*) lub turystyką rezydencjalną mogą stanowić dla części gmin i wiejskich społeczności daleko bardziej atrakcyjną i osiągalną szansę rozwojową niż tzw. turystyka tradycyjna/masowa lub agroturystyka, dla których znaczna część gmin nie ma odpowiednich warunków a takie formy turystyki traktowane są, najczęściej niesłusznie, jako remedium na wszelkie bolączki społeczne, demograficzne i ekonomiczne trapiące mieszkańców wsi.

Drugie domy posiadają trzy główne atrybuty, których nie ma turystyka tradycyjna/masowa, a które mają kluczowe znaczenie dla pozytywnego wpływu tych form aktywności na rzecz lokalnych społeczności. Należą do nich: 1. Odmienny wzorzec przestrzenny/lokalizacji, co przejawia się w upowszechnianiu się drugich domów także na obszarach uznanych ogólnie jako mniej atrakcyjne turystycznie – inaczej niż w przypadku turystyki masowej. W efekcie dają szansę miejscowej ludności na obsługę drugich domów wyrażając (niekiedy duży) popyt na lokalne dobra i usługi na obszarach, na których nie zaistniałaby tradycyjna turystyka; 2. Mniejsza sezonowość, jako, że właściciele drugich domów wraz ze swoimi rodzinami użytkują je także poza sezonem letnim, co wyraźnie zwiększa popyt na lokalne dobra i usługi stwarzając możliwość poprawy dochodów i tworzenia miejsc pracy (nie-sezonowych) dla członków lokalnej społeczności; i 3. Wiejskie korzenie dużej części właścicieli drugich domów, co przekłada się nie tylko na bardziej korzystne wzorce lokalnej konsumpcji (preferencję w kierunku lokalnych produktów i usług), ale i silniejsze i przyjazne więzi społeczne między obu populacjami.

W świetle tych wyjaśnień konieczne jest zwrócenie uwagi decydentom na różnych poziomach administracji, ale i lokalnym przedsiębiorcom (w tym rolnikom), na fakt, iż koncentrując się wprowadzaniu nowych, alternatywnych koncepcji rozwojowych, strategii inwestycyjnych i marketingowych często tracą z pola widzenia długookresową szansę rozwoju w postaci istniejącego, ugruntowanego i zaakceptowanego przez ludność zjawiska drugich domów. Osiągnięcie sukcesu jest możliwe, jeśli rola, jaką drugie domy mogą odegrać w poprawie lokalnych dochodów i zatrudnienia, jest rozpoznana i uznana przez liderów społeczności, a jednocześnie przekłada się na bardziej sformalizowany język, tj. włączając zjawisko drugich domów do wizji i strategicznego planowania rozwoju lokalnego. W konsekwencji zaplanować można aktywną (ukierunkowaną) rolę drugich domów w rozwoju lokalnym, tak aby zmaksymalizować korzyści miejscowej społeczności, bez szkody dla dobra mieszkańców i miejsca ich życia. Innymi słowy, drugie domy nie mogą być traktowane jako (jedynie) lekarstwo na wszystkie trudności występujące w społecznościach wiejskich, ale jednocześnie mogą być uważane za cenną i użyteczną alternatywę oraz dodatkowe narzędzie rozwoju, które wraz z innymi środkami i instrumentami wsparcia

mogą zapewnić mieszkańcom pozytywny efekt - żywotność społeczności lub w szczególnych warunkach jej społeczną i gospodarczą regenerację.

Oczywiście należy pamiętać, że podobnie jak w przypadku innych zjawisk społecznych, drugie domy przynoszą nie tylko pozytywne implikacje dla rozwoju społeczności, ale mogą również wywoływać negatywne lub co najmniej niepożądane skutki uboczne, co potwierdzają liczne badania w tej dziedzinie. Przejawiają się one w różnych aspektach funkcjonowania drugiego domu, zazwyczaj w postaci lokalnych konfliktów przestrzennych lub związanych z poziomem i sposobem wykorzystania lokalnych zasobów. Dodatkowo mogą one również odzwierciedlać kontrowersje poprzez niejednoznaczny lub negatywny wpływ turystyki w drugim domu na niektóre gałęzie gospodarki (tradycyjny sektor turystyczny, leśnictwo, rolnictwo itp.) lub też wpływ właścicieli domów na politykę władz lokalnych, które łącznie można uogólnić jako rozbieżności w wizjach przyszłego rozwoju obszarów wiejskich pomiędzy różnymi interesariuszami. A zatem należy mieć też świadomość występowania negatywnych tendencji. Niemniej jednak z punktu widzenia długofalowych celów rozwojowych, kluczowym czynnikiem decydującym o żywotności obszarów wiejskich jest zapewnienie dochodu i zatrudnienia miejscowej ludności. Ta możliwość w znacznym stopniu może być zapewniona przez drugie domy, czego dowodzą prezentowane przykłady przedsiębiorstw czerpiących dochody i rozwijających się często dzięki obsłudze właścicieli drugich domów.

6. Partnerzy operacji KSOW

Wiodący partner KSOW

Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk

Ul. Nowy Świat 72, 00-330 Warszawa

Tel.: +48 42 826 94 36

E-mail: irwir@irwirpan.waw.pl

Dodatkowi partnerzy KSOW

Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „Poleska Dolina Bugu”

Okuninka XIII-1, 22-200 Włodawa

Tel.: +48 732 821 113

E-mail: poleskadolinabugu@poczta.fm

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy”

Pl. Wolności 1, 13-100 Nidzica

Tel.: +48 784 556 520

E-mail: lgd@nida.pl

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Kraina Dolnego Powiśla”

Ul. Wojska Polskiego 3, 82-440 Dzierzgoń

Tel.: +48 506 479 02

E-mail: lgd.krainadolnegopowisla@wp.pl

Operacja realizowana w ramach Planu działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Odwiedź portal KSOW - www.ksow.pl
Zostań Partnerem Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich